

**Міністерство освіти і науки України
Приватний вищий навчальний заклад-інститут
«Українсько-американський університет Конкордія»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

РЕКТОР

Олександр Романовський
«24» липня 2024 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)
в Українсько-американському університеті Конкордія**

Обговорено та затверджено
на засіданні Вченої Ради
24.07.2024 р., протокол № 7

Київ – 2024

1. Загальні положення

1.1 Це Положення щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) (далі Положення) розроблене відповідно до норм чинного законодавства України, наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12. 2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькуванню) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» та регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу в Українсько-американському університеті Конкордія (далі УАУК).

1.2 Основною метою щодо протидії булінгу є формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя всіх учасників освітнього процесу в УАУК, формування негативного ставлення до булінгу в усіх його проявах, створення в УАУК психологічного, економічного освітнього середовища, що унеможливило скоєння випадків булінгу в УАУК.

1.3 Головними завданнями запобігання та протидії булінгу є ознайомлення всіх учасників освітнього процесу в УАУК з поняттям булінгу, його видами та проявами; навчання конструктивним формам спілкування, поведінкових реакцій; зняття деструктивних елементів у поведінці; творче вирішення конфліктних ситуацій; усвідомлення і прийняття відмінностей; розвиток адекватного рівня самооцінки й самоконтролю; формування навичок саморегуляції, внутрішніх афективних процесів та емоційної адекватності в контактах студентів з навколишнім світом; підвищення рівня самосвідомості студентів, встановлення зв'язку з власним внутрішнім «я» та один з одним; вміння вільно виражати почуття.

1.4 Робота щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в УАУК є постійним системним процесом, спрямованим на:

- виявлення булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення;
- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу (цькування) та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.
- припинення насильства, надання допомоги та захисту постраждалій особі, а також на належне розслідування випадків насильства.

1.5. До булінгу (цькування) належать випадки, що відбуваються безпосередньо в приміщенні УАУК та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, їдальнею тощо) та (або) за межами УАУК під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти, та інших освітніх заходів, що організуються за згодою ректора/проректора, у тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

2. Терміни, ознаки та форми булінгу (цькування)

2. 1. Терміни у цьому Положенні застосовано у таких значеннях:

булінг (цькування) - діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, зокрема із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються щодо особи та (або) такою особою щодо інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого;

кривдник - особа, яка вчинила насильство у будь-якій формі щодо іншого учасника освітнього процесу;

потерпілий (жертва булінгу) - учасник освітнього процесу, щодо якого було вчинено насильство - булінг (цькування);

спостерігачі - свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування) щодо учасника освітнього процесу.

2.2. Сторонами булінгу (цькування) є безпосередні учасники випадку:

кривдник (булер) – особа, яка вчинила насильство;

потерпілий (жертва булінгу);

спостерігачі (за наявності).

2.3. Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння (дії або бездіяльності);
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

2.4. Визначаються такі форми булінгу (цькування):

- фізичний булінг – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знуцання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабїж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та ін.;

- сексуальний булінг – означає дії сексуального характеру, важко розпізнається, жертва сексуального булінгу панічно боїться розповісти про це іншим особам, замикається у собі, категорично відмовляється надавати будь-яку інформацію, може вчиняти спроби суїциду;

- психологічний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви.

Психологічний булінг поділяється на:

вербальний булінг – образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушування жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу;

кібербулінг – новітній спосіб знущання з використанням електронних засобів комунікації, який включає приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету.

2.5. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу у закладах вищої освіти, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, неврівноважена поведінка;
 - агресивність, напади люті, схильність до аутоагресії (самоушкодження) насильства;
 - зниження когнітивних функцій та здатності до навчання;
 - відлюдкуватість, уникнення спілкування, занижена самооцінка, наявність почуття провини;
 - поява швидкої втомлюваності, демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
 - депресивні стани, суїцидальні прояви;
 - явні фізичні ушкодження та намагання приховати травми та обставини їх отримання, ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
 - наявність фото-, відео- та аудіо матеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
 - наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.
- Жертва сексуального булінгу розпізнається за такими ознаками: панічно боїться розповісти про це іншим особам, замикається у собі, категорично відмовляється надавати будь-яку інформацію, може вчиняти спроби суїциду.

3. Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування) в УАУК

3.1. Вся процедура подання та розгляду заяв здійснюється в УАУК з дотриманням конфіденційності щодо безпосередніх учасників випадку булінгу (цькування) та заявника, який забезпечує достовірність та повноту наданої у заяві інформації на підтвердження випадку булінгу (цькування).

3.2. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу (цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі – Заява).

3.3. Заява може бути подана у паперовій або електронній формі будь-яким учасником освітнього процесу щодо випадків булінгу (цькування), про які йому стало відомо або свідками якої він став, або є підозра його вчинення по відношенню до інших осіб учасників освітнього процесу за зовнішніми ознаками, або про які отримано достовірну інформацію від інших осіб.

Заяви, подані особисто у паперовій формі або що надійшли на електронну пошту університету, отримує відповідальна особа, призначена наказом ректора.

Відповідальна особа, до функцій якої відноситься прийом, реєстрація заяв та термінове повідомлення про факт булінга (цькування) ректора та проректора з навчально-методичної роботи.

3.4. Інформація про відповідальну особу, її контактний телефон, адреса електронної пошти, форма та примірний зміст Заяви оприлюднюється на офіційному веб-сайті УАУК.

3.5. Для розгляду конкретної зави рішенням проректора створюється комісія для проведення розслідування, викладених у Заяві фактів щодо випадків булінгу (цькування) з визначенням уповноважених осіб. Протягом 3 робочих днів з дати отримання Заяви наказом ректора затверджуються персональний склад членів комісії, порядок її роботи, організація та терміни проведення розслідування.

Очолює комісію ректор УАУК.

До складу комісії можуть входити науково-педагогічні, педагогічні працівники, психолог, представники соціальних служб, батьки постраждалого та булера, проректор та інші особи, безпосередньо пов'язані з конкретним випадком булінгу.

До участі в засіданні комісії за їх згодою залучаються батьки або інші законні представники сторін булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в УАУК.

3.6. З метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені члени комісії мають право збирати інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування) вимагати письмові пояснення та матеріали у сторін.

Комісія у своїй діяльності керується законодавством України та іншими нормативними актами.

3.7. На підставі розгляду та аналізу зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену в Заяві, Комісія:

якщо визначено, що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, у цьому випадку Комісія зобов'язана повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція), службу у справах дітей та молоді.

якщо випадок не кваліфікується як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то за рекомендацією Комісії постраждалий може одразу звернутися до органів Національної поліції України із заявою.

3.8. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та оформляються протоколом, що реєструється в окремому Журналі реєстрації протоколів комісії з розгляду випадків булінгу (цькування). Протоколи Комісії зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів усіх членів Комісії та матеріалами розгляду.

3.9. Потерпілий чи його/її представник можуть безпосередньо звертатися відразу до уповноважених органів Національної поліції України, служби у справах дітей та молоді з повідомленням про випадки булінгу (цькування).

3.10. Метою діяльності комісії є протидія та припинення випадків булінгу (цькування) в УАУК; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для здобувачів освіти; з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб сторін булінгу (цькування) у соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

3.11. Сторони булінгу та батьки зобов'язані виконувати рішення та рекомендації Комісії.

4. Реагування на доведені випадки булінгу та напрями протидії булінгу

4.1. Суб'єктами реагування у разі встановлення випадку булінгу (цькування) в УАУК є:

- адміністрація, науково-педагогічні та інші працівники;
- засновники та представники засновників;
- штатний психолог або запрошений практикуючий психолог;
- територіальні органи (підрозділи) Національної поліції України;
- служба освітнього омбудсмена;
- центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- органи місцевого самоврядування.

4.2. Науково-педагогічні та інші працівники УАУК у разі, якщо вони виявили булінг (цькування) або стали свідками проявів, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку боулінгу, зобов'язані терміново повідомити адміністрацію УАУК для:

- вжиття невідкладних заходів для припинення небезпечного явища;
- за потреби забезпечити надання домедичної допомоги, в екстрених випадках викликати бригаду швидкої медичної допомоги;

звернутись (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України;

здійснити оцінку потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, в тому числі із залученням фахівців служби в справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

визначити причини булінгу (цькування) та проведення необхідних заходів для усунення таких причин;

повідомити батьків (законних представників), здобувача освіти, який/яка стала стороною булінгу (цькування).

4.3. Ректор/проректор терміново здійснює заходи щодо створення Комісії для розслідування випадку та/або підозри випадку булінгу (цькування), у порядку встановленому цим Положенням.

Одночасно вживаються заходи щодо виховного впливу до сторін булінгу (цькування) серед здобувачів освіти), де стався випадок булінгу (цькування). Систематично проводиться моніторинг ефективності виховного впливу, соціальних та психолого-педагогічних та інших заходів з усунення причин булінгу (цькування), а також корегування (за потреби) відповідних заходів. Проведення профілактичних заходів та надання рекомендацій для батьків або інших законних представників здобувачів освіти, які стали стороною булінгу (цькування).

Надання рекомендацій для науково-педагогічних та інших працівників УАУК щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів зі сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками.

5. Напрями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню)

5.1. Напрями діяльності щодо запобігання, профілактиці та протидії булінгу (цькуванню) в УАУК ґрунтуються на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між науково-педагогічним колективом УАУК і батьками та/або законними представниками здобувача освіти;
- особистісно-орієнтованого підходу до кожного студента;
- сприяння розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу в ухваленні рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів закладу освіти.

5.2. Завдання діяльності щодо запобігання, профілактиці та протидії булінгу (цькуванню) в УАУК передбачають такі заходи:

- ознайомлення всіх учасників освітнього процесу в УАУК з поняттям булінгу, його видами та проявами, типовими ознаками та формами;

- доведення до відома всіх учасників освітнього процесу порядку реагування та протидії випадкам булінгу в УАУК відповідно до цього Положення;

- проведення семінарів, вебінарів, онлайн лекцій щодо ознайомлення та навчання творчих підходів та методів вирішення конфліктних ситуацій;

- проведення профілактичних заходів з питань застосування методів підвищення рівня самосвідомості та самооцінки, формування навичок самоконтролю, саморегуляції внутрішніх афективних процесів та емоційної адекватності у спілкуванні, вміння вільно виражати почуття;

створення в УАУК умов недопущення булінгу та відповідного середовища для профілактики та боротьби з негативними соціально-психологічними проявами та наслідками булінгу (цькування);

постійне проведення заходів з соціально-психологічної просвіти щодо підвищення рівня психологічної культури спілкування здобувачів освіти, науково-педагогічних працівників та інших працівників УАУК.

Завідувач відділу кадрів

Ініза Хайрутдінова

Погоджено:

Проректор з навчально-методичної роботи

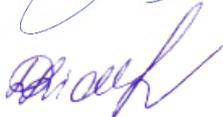
Любов Кондратенко

Завідувач навчально-методичного відділу

Лілія Пархоменко

Практичний психолог

Галина Дерев'янка